GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 40. *Mercurĭ, 19 Fevruarie (3 Martie).* 1886.

Braşovŭ 18 Fevruariu 1886.

Lunĭ s'a începutŭ în dieta din Peşta desbaterea proectelorŭ de lege asupra reformei administrative. Este vorba în aceste proiecte d'a se face unŭ pasŭ însemnatŭ spre şi mai mare centralisare a puterii în mâna guvernului. D-lŭ Tisza a inventatŭ unŭ nou soiŭ de absolutismŭ cu forme esteriére constituţionale. Déca i se vorŭ primi proectele, elŭ va fi prin fişpanii sĕi stăpânŭ absolutŭ şi în comitate, cum este stăpânŭ peste parlamentŭ. Orĭ şi câtŭ le vorŭ combate, precum se prevede, cei din oposiţiune, proectele d-lui Tisza totuşĭ vorŭ fi primite în cele din urmă de maioritate, cu puţine modificărĭ, mai alesŭ după ce primulŭ ministru a retrasŭ §-ulŭ 54, prin care se concedea fişpanilorŭ şi înrîurirea asupra tribunalelorŭ.

Étă cum esplică pe scurtŭ Franciscŭ Pulszky importanţa proectului de reformă administrativă, în „Neues Pester Journal“ dela 28 Februarie:

„Autonomia comitatelorŭ, care a datŭ Ungariei de dinainte de 1848 caracterulŭ sĕu specificŭ, fiindŭ legată cu istoria renascerii spiritului publicŭ, s'a desvoltatŭ numai încetulŭ cu încetulŭ. Pe vremea ocupaţiunei turcescĭ şi a rĕsbóielorŭ religionare, când reşedinţa puterii centrale a fostŭ mutată dincolo de graniţă, la Viena, a încetatŭ mai de totŭ influinţa ei imediată asupra administraţiei. Chiar lipsa de mijlóce grabnice de comunicare, pe când nĕcazurile şi strîmtorările timpului cereau de multe orĭ grabnice hotărîrĭ şi neamânata lorŭ esecutare, contribuì ca administraţia comitatelorŭ sĕ fiă aprópe independentă de puterea centrală, care primia numai târḑiu cunoscinţă despre hotărîrile adunărilorŭ comitatense. In aceste adunărĭ domnea, firesce, nobilimea avută a comitatului, ţĕranulŭ era dependentŭ dela nemărginitulŭ arbitriu alŭ proprietarilorŭ, burgesime nu esista de locŭ într'o mare parte a ţĕrii. Unde totuşĭ se mai găseau oraşe, aceste erau nisce enclave străine cu propriă jurisdicţiune, nu erau supuse comitatului, aveau privilegiele lorŭ şi instituţiunile lorŭ deosebite, dér în administraţia lorŭ erau totŭ atâtŭ de independente de puterea centrală, ca şi comitatele.“

„După gonirea Turcilorŭ şi după încetarea rĕsboielorŭ civile, locotenința (Statthalterei) a fostŭ ce-i dreptŭ stabilită în Buda ca autoritate centrală administrativă, dicasteriulŭ hotărîtorŭ era însĕ totuşĭ cancelaria aulică ungară în Viena, şi amêndouĕ aceste forurĭ erau bune bucuróse, décă oligarhii din comitate le scăpau de sarcina şi de grijile administraţiei, numai sĕ nu se fi arătatŭ acestea renitente faţă cu rarele ordine ale guvernului. O asemenea resistenţă se manifestă la 1823, când se cerù ca „dările sĕ se plătéscă în „monedă convenţională“, nu ca mai înainte în valută vienesă (Wiener Wähnung), şi când se ordonă recrutarea unui contingentŭ órecare. Deşi acéstă resistenţă a fostŭ uşorŭ înfrântă prin comisarĭ regescĭ, totuşĭ ea făcù sĕ se redeştepte spiritulŭ publicŭ, care în curêndŭ primì o culóre democratică. Adunările comitatense deveniră centrulŭ agitaţiunilorŭ liberale, care cerea egalitatea înaintea legei şi se străduia a estinde privilegiele politice ale nobilimei asupra întregei naţiunĭ“.

„Marea reformă dela 1848 făcù finitŭ autonomiei comitatelorŭ în principiu, când acestea îşĭ perdură dreptulŭ de a mai trimite în dietă mandatarĭ cu instrucţiunĭ positive, de care erau legaţĭ, şi de a-i rechema érăşĭ după placŭ. Ţéra întrégă fù împărţită în cercurĭ electorale. Adunările comitatelorŭ (congregaţiunĭ) încetară, prin urmare, de a mai fi o corporaţiune politică aşa numită „Universitas Praelatorum, Baronum et Nobilium“, ele deveniră o autoritate administrativă; căcĭ unŭ guvernŭ parlamentarŭ nu póte sĕ sufere, ca fiecare comitatŭ sĕ se administreze după nişte statute proprie. Dér abia după pactulŭ dela 1867 a întratŭ în viéţă acéstă reformă şi congregaţiunile fură din nou organisate pe basa representativă a representanţilorŭ comunalĭ şi a instituţiunei viriliştilorŭ. Mai târḑiu s'a prelungitŭ periodulŭ pentru alegerea funcţ.onarilorŭ comitatensĭ, s'a regulatŭ dreptulŭ de candidare, s'au introdusŭ în organisaţiunea comitatului şi funcţionarii ce-i numesce statulŭ: mediculŭ, inspectorulŭ scolarŭ, ingineriulŭ, numĕrulŭ adunărilorŭ comitatense a fostŭ redusŭ şi în modulŭ acesta cerculŭ lorŭ de activitate a fostŭ totŭ mai multŭ restrînsŭ. De altă parte maioritatea oraşelorŭ a fostŭ încorporată comitatelorŭ. C'unŭ cuvêntŭ din vechea autonomiă a comitatelorŭ n'a mai rĕmasŭ decâtŭ numai o sdrénţă: alegerea periodică a funcţionarilorŭ comitatensĭ. Administraţia rĕmase într'aceea miserabilă, defraudaţiunile se 'nmulţéu, plângerile că posturile de funcţionarĭ în comitatŭ au ajunsŭ a fi numai nişte sinecure pentru nobilimea scăpătată a comitatelorŭ, deveniau din ce în ce mai dese“.

„Acum păşeşte ministrul-preşedinte c'unŭ nou proectŭ de lege înaintea parlamentului spre a regula administraţia. Este caracteristicŭ, că administraţia oraşelorŭ n'a primitu unŭ capitulŭ deosebitŭ în acestŭ proectŭ, ci a fostŭ aruncată într'o ólă cu administraţia comunelorŭ rurale. Acéstă împrejurare dovedesce, că burgesimea încă şi astăḑĭ este câtŭ de multŭ ignorată. Ţiţina în jurulŭ căreia se 'nvêrtesce reforma este fişpanulŭ (prefectulŭ); elŭ este o persónă de încredere a ministrului de interne, se 'nţelege unŭ nemeşŭ, dela care nu se cere calificaţiune. Elŭ controléză tótă administraţia şi nu este responsabilŭ adunării comitatului, care devine în fondŭ superfluă, ci numai ministrului. Este acesta sistemulŭ celŭ mai personalŭ prin care tótă puterea se concentréză în mânile ministrului, o strictă centralisaţiune, în care însĕ alegerea funcţionarilorŭ comitatensĭ duréză mai departe, dér ei, funcţionarii, trebue sĕ se supună orbesce ordinilorŭ fişpanului Prin acéstă reformă administraţia nu ajunge pe deplinŭ în mânile statului; primimŭ numai desavantagele, nu însĕ şi avantagele centralisaţiunei“.

Broşura d-lui Mocsary.

(A Kozmüvelödési egyletek és a nemzetiségi kérdés. Irta X. Y. Budapest, Kókai Lajos, 1886.)

Amŭ mai vorbitŭ de acéstă broşură, care tractéză cestiunea reuniunilorŭ de cultură maghiare în raportŭ cu aceea a naţionalităţilorŭ. Amŭ simţitŭ încă de atuncĭ cine putea fi autorulŭ acestei broşurĭ, şi de aceea amŭ susţinutŭ că este unŭ Maghiarŭ de frunte, cu tóte că foile şoviniste din Cluşiu se jurau, că n'a putută sĕ scrie unŭ Maghiarŭ acea broşură, ci numai unŭ Valachŭ. Acum însĕ, d. Ludovicŭ Mocsary însuşĭ declară în rĕspunsulŭ sĕu datŭ la adresa Sêrbilorŭ din Neoplanta, că d-sa este autorulŭ broşurei din cestiune. Ajunge atâtŭ, pentru a justifica pe deplinŭ interesulŭ ce-lŭ potŭ avé cetitorii noştri d'a cunósce cuprinsulŭ acestei scrierĭ, pe care-lŭ reproducemŭ aci:

In anulŭ trecutŭ au luatŭ mare sborŭ aşa numitele reuniunĭ de cultură în patria nóstră şi anume în Transilvania şi în Sătmarŭ. Cu mare solemnitate s'a constituitŭ reuniunea în Transilvania, celŭ puţinŭ a esistatŭ tendinţa d'a se constitui câtŭ se póte mai solemnŭ. In Sătmarŭ insufleţirea a mersŭ atâtŭ de departe, că comitatulŭ a votatŭ unŭ aruncŭ de unŭ procentŭ dare pentru scopurile reuniunei de cultură. Intréga pressă maghiară a sprijinitŭ mişcarea şi aşa a luatŭ mare estindere. Dér ce am vĕḑutŭ şi am auḑitŭ de atuncĭ nu pré se potrivesce cu începutulŭ celŭ sgomotosŭ, nicĭ cu uriaşa problemă ce şĭ-au propus'o reuniunile; causa nepotrivirii o aflu în pĕcatulŭ, originalŭ în care s'au născutŭ reuniunile şi sub presiunea căruia fiecare pasŭ alŭ lorŭ a fostŭ caracterisatŭ ca lipsitŭ de curagiu şi sinceritate.

Lipsa de curagiu şi lipsa de onestitate au condusŭ dela începutŭ fiecare pasŭ alŭ lorŭ. Lipsă de curagiu au arătatŭ ele, când 'şĭ-au ascunsŭ adevĕrata lorŭ ţintă şi au asiguratŭ la fiecare ocasiune în vorbirĭ şi în articule ḑiaristice, că pentru lumea asta nu voescŭ sĕ păşéscă agresivŭ în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare. Cu acésta ele 'şĭ-au datŭ de golŭ *consciinţa lorŭ, d'a fi călcatŭ pe unŭ terîmŭ neiertatŭ.* Lipsă de onestitate se arată într'unŭ şirŭ întregŭ de frase şi parole, ce s'au rostitŭ şi cu care s'au apĕratŭ reuniunile la înfiinţarea lorŭ. Chiar numirea »reuniune de cultură« este falsă. Cultura în totalitatea ei nu póte fi unŭ obiectŭ alŭ activităţii reuniunilorŭ.... Dér ne dau lămurirĭ şi ne spunŭ, că e vorba de lăţirea „*culturei maghiare*“ între naţionalităţĭ. Cultură maghiară! Ca şi cum cultura ar avé o naţionalitate!.... Cultura fiindŭ de natură cosmopolită... cu greu s'ar puté spune, ce e cultura specială maghiară. Décă aşa dér reuniunile voiescŭ sĕ răspândéscă »cultura maghiară« între naţionalităţile nemaghiare, acésta nu póte însemna altceva, decâtŭ că ele voescŭ sĕ lăţéscă între acestea limba maghiară şi sĕ le aducă acolo, ca sĕ pótă înainta în cultură *numai prin mijlocirea limbei maghiare* ...

O altă parolă este „*desteptarea spiritului patrioticŭ*“ între nationalităţĭ. A învĕţa pe omŭ patriotismŭ pe calea reuniunilorŭ — curiósă întreprindere! Prin întemeiare de scóle vréu reuniunile sĕ lucreze cu deosebire în acéstă direcţiune, ca şi cum patriotismulŭ ar fi o disciplină, ce s'ar putea întroduce, ca şi matematica séu din parte-mĭ fie şi ca relig.unea, ca obiectŭ de învĕţămêntŭ... Décă sub patriotismŭ sĕ înţelege alìpirea către ţéră séu către statŭ, atuncĭ suntŭ cu totulŭ alte mijlóce d'a-lŭ întări — sĕ îngrijimŭ ca naţionalităţile *sĕ se simtă acasă în acéstă patriă*, sĕ ne dămŭ ostenéla *d'a-le garanta libertatea şi bunăstarea* . . . Sĕ reducemŭ dările, ér nu sĕ le mai punemŭ în perspectivă taxe nouĕ.

Mai ḑicŭ reuniunile, că e vorba de întărirea elementuluĭ maghiarŭ, dér nu în contulŭ celorlalte naţionalităţĭ, ci prin aceea, *că vreau sĕ asigure maghiarismulŭ de pericululŭ slavisării séu românisării* şi pe aceia, carĭ deja *s'au slavisatŭ*, séu *românisatŭ, sĕ-i recuceréscă maghiarismului.* Ei bine, décă reuniunile voescŭ sĕ şĭ mărginească activitatea lorŭ în marginĭ atâtŭ de modeste, sĕ stea în *defensivă*, celelalte naţionalităţĭ nu vorŭ avea nimicŭ în contră, anume atuncĭ, când ele nu suntŭ împedecate *d'a se apĕra şi ele din parte-le în contra periculului maghiarisării.* Dér se póte îndoi cineva macar unŭ momentŭ despre aceea, că urzitorii acestei mişcărĭ cugetă în interiorulŭ lorŭ *majora conamur?*...

Ceea ce se conchide din numele de familiă s'a combătutŭ cu vredniciă de ilustrulŭ nostru compatriotŭ Ladislau *Vajda*, scriitorŭ maghiarŭ escelentŭ, deşi Românŭ.... Nu se află în cerculŭ naţionalităţilorŭ nicĭ unŭ singurŭ omŭ, care s'ar lăsa a fi amăgitŭ prin aceste frase asupra adevĕratelorŭ scopurĭ ale acestorŭ reuniunĭ. Aceste tăinuirĭ şi mascărĭ, — una gândindŭ şi alta vorbindŭ — suntŭ nedemne de unŭ Maghiarŭ şi trebue sĕ spunŭ că sinceritatea, cu care celŭ puţinŭ una din aceste reuniunĭ, a comitatului Sătmarŭ, îşĭ mărturisesce scopurile sale, mi-a fostŭ binefăcĕtóre. Neaoşii Maghiarĭ sătmărenĭ au aruncatŭ josŭ masca *ardelénă* „diplomatică“ declarândŭ: „*A fi Maghiarŭ şi a'şĭ împlini în orĭce direcţiune chemarea, ce se légă de acestŭ conceptŭ. este o datoriă sfântă a fiecărui fiu singuraticŭ alŭ acestei ţeri*“. Asta după mine, maghiaresce vorbitŭ, nu este frasă, ci intenţiunea şi ţînta suntŭ espuse pe faţă, *sans phrase.* Drepţilorŭ şi nemăestriţilorŭ Maghiarĭ sătmărenĭ nu le-a venitŭ la socotélă sĕ se jóce d'ascunsele; ei au despreţuitŭ a imita pe *Talleyrandii universităţii din Cluşiu*, carĭ suntŭ de părere, că Dumneḑeu de aceea a datŭ omului limba, ca sĕ-şĭ ascunḑă gândirile sale. Dér meritulŭ acestei sincere declaraţiunĭ ilŭ nimicesce greşéla Sătmărenilorŭ, că au adusŭ înainte o înfricoşată grămădire de frase patriotice, din care nicĭ a treia parte n'o poţĭ reproduce fără sĕ capeţĭ sgârciturĭ de stomacŭ... S'a abusatŭ de numele patriei, de sentimentulŭ curatŭ şi nobilŭ alŭ patriotismului...

De unde 'şĭ ia reuniunea sătmăréną basa de dreptŭ, ca sĕ silésca pe fiecare fiu alŭ acestei patrie a fi Maghiarŭ? Unde esistă o lege divină séu omenéscă, care a întemeiatŭ acéstă datoriă? Nu cumva este o pată morală, décă unŭ omŭ s'a născutŭ Slovacŭ séu Românŭ? Ce vină pórtă Slovaculŭ séu Românulŭ, décă a suptŭ cu laptele mamei alipirea de naţionalitatea sa! Douĕdecĭ şi mai multe de generaţiunĭ a făcutŭ elŭ acésta *bona fide* şi deodată se trezesce într'o bună diminéţă ca sĕ afle *că s'a zămislitŭ în pĕcatulŭ nepatriotismului, l'a primitŭ şi s'a născutŭ în elŭ.* Şi décă ar întreba omulŭ, că *pentru ce* ar fi datoria sa ca sĕ fiă Maghiarŭ, nu-ĭ putemŭ rĕspunde nimicŭ altceva decâtŭ: *fiindŭ că aşa vremŭ noi.* In totŭ casulŭ e mai bine a-i da acestŭ rĕspunsŭ, decâtŭ a-i spune, că de aceea trebue fiecare omŭ sĕ fiă Maghiarŭ, *fiindŭ că în Ungaria numai Magiarulŭ póte fi unŭ bunŭ patriotŭ.* E periculosŭ a spune acésta, căcĭ cu acésta recunóscemŭ, că nepatriotismulŭ celorlalte naţionalităţĭ *ar zăcé în natura lucrurilorŭ* şi Nemaghiarulŭ se va considera *in foro interno* dispensatŭ de datoria d'a fi patriotŭ. Dér afirmaţiunea nu e dréptă, deórece în timpŭ de pace naţionalităţile şi-au împlinitŭ totdéuna datoria cătră patriă şi statŭ.

S'a numitŭ „propunere strălucită“ acea propunere a contelui Stefan Karolyi, d'a impune comitatele unŭ aruncŭ de 1% dare directă pentru reuniunile de cultură. Dér gânditu-s'a cineva ce însemnéză acea »propunere strălucită«? Ea însemnéză, că în fiecare comitatŭ, unde trăescŭ membrii d'ai altorŭ naţionalităţĭ *Nemaghiarii sĕ se desnaţionalisese cu proprii lorŭ banĭ*, ea insemnéză, că noi Maghiarii n'avemŭ destui banĭ pentru acestŭ scopŭ, că din colectele făcute în mijloculŭ nostru aşteptămŭ numai o mică sumă, că de aceea noi luămŭ banĭ de acolo, unde aflămŭ.

In adevĕrŭ, acésta nu e nicĭ cavalerescŭ, nicĭ creştinescŭ. Acéstă procedere amintesce pe aceea a păgânilorŭ şi Evreilorŭ: *au pusŭ pe Domnulŭ şi Mântuitorulŭ nostru Isusŭ Cristosŭ ca elŭ însuşĭ sĕ'şĭ térască la Golgotha crucea, pe care l'au pironitŭ.* Chiar cu cele mai grosolane sofisme nu se póte contesta, că maghiarisarea se face numai în interesulŭ nostru, alŭ Maghiarilorŭ şi nu în interesulŭ naţionalităţilorŭ, că e vorba aşadară de unŭ interesŭ de rasă specificŭ maghiarŭ, când se facŭ Maghiarĭ câtŭ mai mulţĭ Nemaghiarĭ, fiindŭ că pe altă cale nu ne putemŭ înmulţi. Pentru unŭ interesŭ specificŭ alŭ rasei maghiare însĕ, acésta însaşĭ sĕ aducă jertfe décă socotesce necesarŭ: *dér a face Maghiarĭ din Valachĭ cu banĭ valachĭ*, precum vrea comitatulŭ Sătmarului, este o procedere, la ale cărei consecinţe în înferbinţéla patriotică de sigurŭ nu s'au gânditŭ mai adéncŭ. Este o procedere, care e în stare nu numai sĕ deştepte îngrijirĭ şi sĕ întărite la resistenţă, ci sĕ şi provóce cea mai adéncă amărĭciune.

Dér negreşitŭ, în magazinulŭ de frase şi sofisme, ce le are ca providiune mişcarea reuniunilorŭ de cultură, este gata şi la acésta unŭ rĕspunsŭ fórte frumuşelŭ. Se dice: Cu aceea, că mijlocimŭ naţionalităţilorŭ cunoscinţa limbei maghiare, nu vremŭ sĕ le răpimŭ naţionalitatea — feréscă Dumnedeu, ci le facemŭ numai unŭ serviciu, *căcĭ vremŭ sĕ le dămŭ ocasiune, d'a înainta mai bine în viéţa publică*; deórece limba statului este cea maghiară, cunoscinţa ei este neapĕrată în orĭ ce carieră publică. Şi acestŭ argumentŭ este chiar legalŭ inarticulatŭ în art. de lege XVIII din 1879, prin care s'a introdusŭ în scólele poporale instrucţiunea limbei maghiare. Ei bine, asta ar fi fórte frumosŭ din partea elementului maghiarŭ — décă ar fi adevĕratŭ!.... Dér naţionalităţile nicĭ nu cerŭ dela noi mărinimiă estremă; în acéstă privinţă sĕ le lăsămŭ lorŭ astă grije, sĕ mături fiecare dinaintea uşei lui.

Că aceste reuniunĭ păşescŭ în viéţă fără nicĭ unŭ planŭ clarŭ desemnatŭ pentru activitatea lorŭ, fără unŭ programŭ de lucru bine determinatŭ, este fórte semnificativŭ. Reuniunea ardeleană a edatŭ unŭ lungŭ proiectŭ alŭ comisiunei, dér şi acela, în amestecŭ séu de frase, idei şi pii dorinţe mai curêndŭ e o disertaţiune, decâtŭ unŭ programŭ de lucru. Natura lucrurilorŭ ar pretinde ca toţĭ părtaşii sĕ fiă în curatŭ cu sine şi adecă nu numai urzitorii mişcării, ci şi toţĭ aceia, carĭ plătescŭ, facŭ fundaţiunĭ séu contribuescŭ cu sume anuale. Întocmai ca şi când tótă afacerea ar fi o demonstraţiune şi nimicŭ mai multŭ. *A maghiarisa cu orĭ ce preţŭ, indiferentŭ în ce modŭ!....*

Acéstă mişcare tradéză douĕ lucrurĭ: *intenţiunea* d'a contopi naţionalităţile si *neputinţa* d'a ajunge acéstă intenţiune. (Va urmá.)

SCIRILE DILEI.

O ordinaţiune a *ministeriului de honvedĭ* aviséză jurisdicţiunile cu privire la esecutarea *recrutării* din acestŭ anŭ. Suntŭ chemaţĭ la recrutare tinerii născuţĭ în anii 1866, 1865, 1864 şi 1863, pentru complectarea contingentului armatei permanente, reservei întregitóre şi honvedimei. Contingentulŭ întregŭ alŭ ţĕrii se suiă în acestŭ anŭ la 39,552 recruţĭ şi 3955 reserviştĭ de întregire.

—x—

Ministrulŭ de finance ungurescŭ a adresatŭ tuturorŭ direcţiunilorŭ financiare o *circulară*, prin care le provócă, aducêndŭ unŭ casŭ concretŭ, sĕ evite încasarea de douĕ orĭ a competinţelorŭ dela partide. Contravenţiunile se vorŭ pedepsi cu banĭ şi pe cale disciplinară.

—x—

La *congresulŭ oraşelorŭ*, ce s'a ţinutŭ în *Pesta*, au fostŭ representate 51 de oraşe. Din Ardealŭ au fostŭ representate Abrudulŭ, Bistriţa, Braşovulŭ, Alba-Iulia, Mediaşulŭ, Aiudulŭ, Sibiulŭ, Sepsi-Sân-Georgiulŭ, Orăştia, Sebeşulŭ, Reghinulŭ-săsescŭ, Sighişóra. Scopulŭ congresului a fostŭ, sĕ 'şĭ formuleze oraşele dorinţele lorŭ cu privire la legea municipală ce se va desbate în curêndŭ în cameră. Unŭ memorandŭ se va adresa ministrului de interne şi dietei, care va cuprinde dorinţele oraşelorŭ.

—x—

Ministrulŭ de finanţe ungurescŭ face printr'o ordinaţiune cunoscutŭ, că tóte edificiile căilorŭ ferate ale statului, ce nu suntŭ închiriate, suntŭ scutite de dare şi chiar dintre cele închiriate nu suntŭ supuse dării acelea, care suntŭ închiriate pentru poştă şi telegrafŭ.

—x—

In séra de 27 Februariu n. *poliţia din Braşovŭ* a avutŭ de lucru, din causa unorŭ scene ce din norocire cam rareorĭ se întêmplă aci. O fată din *Cohalmŭ*, ce se află de presentŭ în serviciulŭ unei ospĕtăriĭ din locŭ, a statŭ mai nainte în legăturĭ de dragoste cu calfa de cismarŭ Carolŭ *Simonŭ* din Braşovŭ. Fata rupse în timpulŭ din urmă relaţiunile cu cismarulŭ şi găsi cu cale sĕ facă dragoste cu calfa de brutarŭ (pânerŭ) Iuliu *Teutsch* totŭ din Braşovŭ. Cismarulŭ jură rĕsbunare şi în séra de 27 Februariu n. urmări părechia nou îndrăgostită, care voia sĕ cerceteze o petrecere cu danţŭ în Braşovulŭ vechiu. Aprópe de localulŭ petrecerei, cismarulŭ dă douĕ împuşcăturĭ de revolverŭ asupra urmăriţilorŭ, vătĕmândŭ uşorŭ ântéiulŭ glonţŭ faţa fetei, ér alŭ doilea glonţŭ nimerindŭ pe rivalulŭ în spate, fără însĕ ca sĕ-i pĕtrundă în corpŭ, din care causă nicĭ nu fù greu rănitŭ. Unŭ alŭ treilea glonţŭ şi-lŭ trimise atentatorulŭ în capŭ pĕtrundêndu-i creerii şi transportatŭ fiindŭ la spitalulŭ civilŭ, după unŭ chinŭ de douĕ óre murì.

—x—

In aceeaşĭ séră, locuitorii de aci Mihailŭ *Wagner*, Mihailŭ *Reimer* şi Ioanŭ *Müller* se presintă în locuinţa lui George *Tartler* din Gacimaier Nr. 567, cu scopŭ d'a-lŭ face atentŭ asupra deselorŭ furturĭ ce le comite soţia lui în paguba lui Mihailŭ Wagner. George *Tartler*, indignatŭ de observaţiunile ce i le făcură cei trei venitĭ puse mâna pe cuţitulŭ ce din întêmplare se afla pe masă şi cu iuţéla fulgerului îi străpunse pe toţĭ trei; fugindŭ apoi pe feréstră, rabiatulŭ se presentă însuşĭ la poliţiă, care l'a datŭ pe mâna judecătoriei competente. Cei trei greu rănitĭ se află în îngrijirea spitalului.

—x—

In fine totŭ în aceea nenorocită séră, în hotelulŭ »Bucuresci« de aci fù arestatŭ agentulŭ *Wilhelm Pfeifer* urmăritŭ fiindŭ, prin organulŭ ungurescŭ poliţianŭ, de cătră tribunalulŭ din *Cincĭ biserici* pentru înşelătoriă. Escroculŭ s'a datŭ pe mâna procurorului de aci. — Avisŭ acelorŭ membri ai representanţei orăşenescĭ, carĭ au pledatŭ cu atâta focŭ pentru neînmulţirea organelorŭ poliţiei.

—x—

Partida independenţilorŭ şi dela 1848 din dietă a ţinutŭ o conferinţă în 22 Februariu şi a hotărîtŭ a adresa unŭ *apelŭ cătră alegĕtorii* acestei partide. Apelulŭ, care este subsemnatŭ de Danielŭ *Irányi* ca preşedinte, rógă pe alegĕtorĭ sĕ-şĭ asigure dreptulŭ de alegere, *plătindŭ tótă darea lorŭ pe anulŭ 1885 până la 15 Aprilie* st. n. anulŭ curentŭ şi îngrijindu-se pentru aceea, ca numele alegĕtorilorŭ îndreptăţiţĭ sĕ fiă primite în lista alegĕtorilorŭ, valabilă pentru alegerile dietale din 1887, ér numele alegĕtorilorŭ neîndreptăţiţĭ sĕ fiă ştersŭ din aceea listă. Membrii partidei suntŭ provocaţĭ afară de acésta d'a se organisa şi d'a alege ómenĭ de încredere, carĭ sĕ controleze listele susŭ memorate.

—x—

Intr'o mulţime de comune din comitatulŭ *Pestei* bântue de multă vreme *difterita*. Scólele suntŭ închise în localităţile visitate de acéstă epidemiă.

—x—

Ni se scrie, că în comuna Şerbenĭ, — comitatulŭ Mureşŭ-Turda, cerculŭ de josŭ alŭ Reghinului săsescŭ — a născutŭ soţia lui Mitra Zlătarŭ cu numele Maria (amêndoi Ţiganĭ) în 20 Febr. a. c. o fată, în 21 Febr. înainte de amédĭ unŭ ficiorŭ şi totŭ în acea di după amédĭ iarăşĭ o fată, adecă în 2 dile susnumita *a născutŭ douĕ fete şi unŭ ficiorŭ*, toţĭ trei bine desvoltaţĭ şi deplinŭ sănĕtoşĭ. Ei trăescŭ toţĭ, dér mama a muritŭ. Mitra Zlătarŭ a rĕmasŭ vĕduvŭ cu 8 pruncĭ.

—x—

Din comuna Nadaşia română ni se scrie asemenea, că o femeiă de acolo a născutŭ trei pruncĭ, carĭ trăescŭ împreună cu mama lorŭ.

—x—

Din jurulŭ Reghinului săsescŭ ni se raporteză: „Vremea pe la noi e totŭ frumósă. Secetă mare. Bucatele, fênulŭ, precum şi carnea de vită şi de porcŭ nu suntŭ scumpe. Mai scumpe suntŭ ouĕle de găină, carĭ se vêndŭ 5 pentru 10 cr. Şi Jidovii âmblă din satŭ în satŭ ca turbaţĭ de strîngŭ ouĕle de găină şi de raţă. Nunţĭ încă totŭ se mai facŭ, măcar că ómenii suntŭ cam săracĭ, mişcă însĕ în susŭ şi 'n josŭ, facŭ ce facŭ şi mai în urmă tinerii se căsătorescŭ."

FOILETONŬ.

Publicitatea la Romanii cei vechĭ.

(Prelegere publică ţinută la 12 Decemvre 1885 în sala gimnasiului română gr. or.

(Urmare.)

Locurile séu stradele acelea de întêlnire séu povestire se numiau *staţiunĭ* (lat. *stationes.*) Viéţa şi circulaţiunea, ce domnia în aceste locurĭ, ne aducŭ aminte de socialitatea, de vioiciunea séu viéţa din *piaţa lui Marcus din Veneţia* şi, până la unŭ gradŭ óre-care, de aceea ce domnesce în *Praterulŭ* şi *Stadtparculŭ Vienei* şi *Cismigiulŭ Bucurescilorŭ*, cu aceea deosebire, că pe când în Roma se aflau noutăţile mai totŭ din graiŭ viu, la noi se află mai totŭ din presă. Locurĭ de întêlnire, »staţiunĭ«, cercetatŭ mai alesŭ de publiculŭ de rêndŭ, mai are şi astădĭ cetatea eternă de pe cele şépte coline, numită astfelŭ, fiind-că este aşedată pe şépte coline (nemţesce: die Siebenhügelstadt). *Piaţa-Panteonului* şi *Piaţa-Colona*, cum se numescŭ ele astădĭ, băşbăescŭ de cetăţenĭ din clasa mijlociă, şi chiar şi de ţĕranĭ din apropiere, în tótă Dumineca şi sĕrbătórea, carĭ formézâ grupe séu stândŭ, séu preumblându-sĕ de colo până colo şi povestescŭ şi discută cu multă vioiciune întêmplările dilei, comentându-le în totŭ chipulŭ şi care cum ilŭ ajută puterea combinaţiunii . . .

Afară de pomenitele localităţĭ şi locurĭ mai erau fórte multe localităţĭ, carĭ în privinţa fisionomiei lorŭ s'ar putea asĕmăna cu cafenelele nóstre, séu cu aşa numitele locande, séu foişórele teatrelorŭ nóstre. Intr'acestea s'adunau cetăţenĭ mai din tóte clasele şi discutau cestiunile de totŭ felulŭ, numai póte cu mai multă chibsuinţă séu aprofundime, de cum se făcea în Piaţa-Panteonului şi Colona. — Apoi locurile rĕcoritóre ale termelorŭ (băilorŭ calde), arenele de luptă, porticele (foişórele) d. e. porticulŭ celŭ imposantŭ alui Agripa de pe Câmpulŭ lui Marţiu, ba chiar templele erau tare cercetate ba chiar îndesuite de ómenĭ, mai alesŭ, când Romanii cei vechĭ se adunau la poveste şi discutau cestiunile, ce aveau sĕ se pertracteze în senatŭ séu în adunările poporului, în adunările de alegerĭ (cum erau aşa numitele comitia centuriata, tribuna adunărĭ de alegerĭ, unde sĕ vota după centurii, triburĭ, despărţăminte ale cetăţenilorŭ) séu cele petrecute în adunările senatului, poporului etc., séu buletinele sosite dela comandanţii, carĭ purtau rĕsbóie cu popórele barbare, — ba senatorii mai cu înfluinţă, după multă discuţiune, după multă împărtăşire de idei stărniau în rĕcoritórele foişóre ale băilorŭ chiar proecte pentru organisarea provinciilorŭ, ce aveau sĕ se cucerescă. Sciinţa şi literatura încă nu erau mai puţinŭ considerate. — Ómenii setoşĭ de sciinţă şi de literatură sĕ întêlniau în bibliotecile publice şi în magazinele librarilorŭ, unde, după ce cetiau, ce era de cetitŭ, séu se săturau de cetitŭ, se apucau de discutatŭ, de regulă despre cele cetite, éră mai pe urmă şi despre întêmplările dilei. Usulŭ acesta mai esistă chiar şi astădĭ în întréga Italiă. Mai populare, mai plăcute, mai desŭ cercetate şi prin urmare mai atrăgĕtóre însĕ erau oficinele bărbierilorŭ (cabinete de tunsŭ, rasŭ şi frisatŭ, lat. *tonstrina*, séu *taberna tonsoris*). Intr'acestea se adunau ómenii, carĭ nu purtau bărbĭ şi cei spânĭ, ca sĕ audă din gura unui »Figaro« (bărbierŭ glumeţŭ, căcĭ aşa suntŭ de regulă bărbierii chiar şi în dilele nóstre, mai alesŭ cei din Italia, séu peste totŭ din părţile sudice, altfelŭ n'ar juca ei o rolă mare chiar şi în povestile arabice întitulate *»o miiă şi una de nopţi«*) ca sĕ audă din gura unui „barbierŭ glumeţŭ, clasicŭ vechiu (Braşovulŭ nu credŭ sĕ aibă vr'unulŭ asemenea,) décă a ploatŭ în Egiptŭ, décă au sosiŭ buletine despre învingerĭ nouĕ ale armatei dela Rinŭ, dela Istru adecă dela Dunărea de josŭ, în contra Dacilorŭ, unŭ poporŭ, care a locuitŭ înainte de noi în părţile aceste. Modulŭ acesta de publicitate a fostŭ firesce de fórte mare importanţă, căcĭ cei, carĭ aflau noutăţile în cabinetele séu tabernele bărbierilorŭ, alergau după aceea şi le duceau la celelalte locurĭ de întêlnire, firesce schimbate, esagerate séu micşorate. Staţiunile şi tabernele erau adevĕratele locurĭ, unde se forma opiniunea publică; aicĭ se decretau triumfurĭ beliducilorŭ victorioşĭ, séu se ridicau

O *interesantă descoperire* s'a făcutŭ deunădile în *Varhely*. Lucrându-se la nisce gropĭ s'a datŭ peste *unŭ centaurŭ de bronzŭ*, ciungăritŭ însĕ, deórece ĭi lipsesce braţulŭ dreptŭ, capulŭ şi trei picióre. Se pare că e o lucrare a primelorŭ vécurĭ după Cristosŭ. Inălţimea statuei e cam de 40 centimetri. Proprietarulŭ a dăruit'o museului din *Bekes-Gyula*.

—x—

Sigismund *Kollanyi*, notarulŭ comunalŭ din *Csuz*, comit. *Comaromŭ*, a fostŭ condamnatŭ de viceşpanŭ la 200 fl. amendă, pentru abusurĭ comise în afacerĭ de moştenire. Comisiunea municipală a comitatului însĕ l'a destituitŭ din funcţiune.

—x—

Viceşpanulŭ comitatului *Neutra a ordonatŭ urmărirea* individului Alois *Mühldorfer*, care se dă de misionarŭ, pórtă costumŭ preoţescŭ, e provĕdutŭ cu scrisorĭ bisericescĭ de recomăndare false şi colectéză fără autorisare banĭ, întrebuinţându'ĭ negreşitŭ pentru sine. Şarlatanulŭ are şi cărţĭ de visită false cu testulŭ: „St. Aloisius Mühldorfer, ord. S S. crucis rom. cath. din Bucurescĭ.« Urmăritulŭ nu 'şi-a făcutŭ nicĭ serviciulŭ militarŭ şi stă în clasa a treia de etate.

—x—

„Bud. Tgbltt“ e informatŭ din Viena, că între ministrulŭ de esterne contele Kalnoky şi între contele Iuliu Andrassy esistă o animositate, care îşĭ aruncă umbra asupra contelui Khevenhüller. Acesta a conferitŭ pré desŭ cu contele Andrassy şi a lucratŭ mai multŭ după instrucţiunile acestuia, decâtŭ după ale lui Kalnoky. Décă misiunea lui Khevenhüller ar fi fostŭ norocósă, acéstă împrejurare n'ar fi fostŭ aşa băgată 'n sémă, dér deórece rĕsboiulŭ sêrbo-bulgarŭ a luatŭ unŭ sfêrşitŭ, care a compromisŭ acţiunea orientală a Austro-Ungariei, contele Khevenhüller trebue sacrificatŭ. „Köln. Ztg.« dă contnlui Andrassy sfatulŭ ca, décă sufere de urîtŭ, sĕ se ocupe cu lucrurĭ mai puţinŭ serióse decum este politica.

—x—

Cu privire la *convenţiunea de comerciu cu Elveţia* cetimŭ în „Curierulŭ financiarŭ din Bucurescĭ: »La 10 (22) Ferbuariu curentŭ espirândŭ cele 40 ḑile ce se acordase Elveţiei, după cum se acordase Franciei, pentru mărfurile ce se aflau în cursulŭ călătoriei când au espiratŭ convenţiunile lorŭ, d. Pherekide, ministrulŭ de esterne alŭ României, a informatŭ oficialŭ pe consululŭ generalŭ alŭ Elveţiei la Bucurescĭ, că de acum înainte **tarifulŭ autonomŭ** va fi aplicatŭ tuturorŭ mărfurilorŭ, provenindŭ din Elveţia. Cu acéstă ocasiune trebue sĕ adaugemŭ aci că, rĕspunḑêndŭ la o interpelare ce i s'a adresatŭ în Cameră, d. Pherekide a declaratŭ, că va aplica tarifulŭ automŭ la tóte ţĕrile, care nu vorŭ încheia convenţiunĭ de comerciu cu România. Acéstă declaraţiune a ministrului de esterne a făcutŭ cea mai frumósă impresiune în publicŭ. Se ştie, că convenţiunea de comerciu cu Austro-Ungaria expiră definitivŭ la Iuniu viitorŭ. Décă Austro-Ungaria nu va renunţa la pretenţiunile sale esagerate, pretenţiunĭ care, prin convenţiunea în vigóre, făcuseră din România o provincia, pe care o esploata economiceşce, fiecare înţelege că nu va mai fi posibilă încheerea unei nouĕ convenţiunĭ. In acestŭ casŭ, ministrulŭ de esterne, în dorinţa sa d'a asigura României independenţa economică, se vede hotărîtŭ a aplica şi pentru acea ţéră **tarifulŭ autonomŭ**, după cum îlŭ aplică la celelalte ţĕrĭ.«

—x—

S'a acordatŭ d-lui Dr. *Schuchhardt* medalia »Benemerenti“ clasa I, scrie »Rĕsboiulŭ“, pentru preţióse le sale scrieri archeologice asupra *României*.

—x—

O nouă *dovadă de alipirea Regelui României cătră ţêră* o aduce »Curierulŭ financiarŭ«: ,Ni se comunică de unŭ corespondentŭ alŭ nostru, că M. S. Regele României are intenţiunea d'a destina tótă averea mobiliară, ce 'i-a revenitŭ din moştenirea Augustului Sĕu Părinte, la cumpĕrare de pămêntŭ în ţéră. Acéstă scire ne-a făcutŭ o impresiune din cele mai plăcute: 1. pentru că unŭ nou capitalŭ intră în ţéră pentru a se pune la disposiţiunea pămênturilorŭ nóstre, şi alŭ doilea, pentru că cu modulŭ acesta tóte interesele materiale ale Regelui se concentréză în România, faptŭ, care va contribui puternicŭ d'a accelera propăşirea şi desvoltarea nóstră economică pe o scară sistematică şi după cele mai nuoĕ modelurĭ. Când ne gândimŭ, că administraţia Regelui este o administraţiă modelŭ; când vedemŭ nu mai departe decâtŭ la Broştenĭ, unde dificultăţile esploatării pădurilorŭ suntŭ din cele mai marĭ, că s'au făcutŭ instalaţiunĭ unice în ţéra românéscă; când observămŭ, că administraţia Domeniului Corónei, care funcţionéză numai d'unŭ anŭ, are deja formatŭ unŭ personalŭ silvicŭ şi o organisaţiă silvică din cele mai înaintate, cu pepiniere chiar de pădurĭ şi plantaţiunĭ pe mai multe Domenii; când ne gândimŭ, ḑicemŭ, că două din Domeniile Corónei, expirândŭ contractele de arenduire. s'au luatŭ deja a se exploata în regiă, cu perspectiva d'a deveni în curêndŭ nişte firme modelŭ; când vedemŭ, că chiar biserica şi şcóla au devenitŭ pe aceste Domenii nisce adevĕrate altare, construindu-se, reparându-se şi înzestrându-se cu totŭ ce le trebue peste 27 bisericĭ şi scolĭ, şi când ne amintimŭ, că mai toţĭ Suveranii din Europa îşĭ plaséḑă averile în fondurĭ străine şi în imobile situate în ţĕrĭ streine, scirea ce o dămŭ mai susŭ, de se va adeveri, nu póte decâtŭ sĕ ne bucure, deórece ea dovedesce o încredere şi o afecţiune deplină a Suveranului în ţéra acésta, de care s'a alipitŭ cu mintea, cu inima şi cu tótă averea sa«.

—x—

„Reuniunea română de gimnastică şi cântărĭ“ de aci va da obicĭnuita *convenire colegială* Joi 20 Februariu v. în sala hotelului Nr. 1.

Biblioteca poporală din Betleanŭ.

Betleanŭ, 20 Faurŭ 1886.

Dela trimiterea spre publicare a raportului generalŭ despre starea bibliotecei poporale din Betlénŭ (veḑĭ Gazeta N-rii 4 şi 5 ex 1886) averea aceleia s'a mai înmulţitŭ prin următórele donaţiunĭ: 1) 1 fl. v. a. dela d-lŭ Florea Beudeanŭ propr. în Ruşii Betleanului. 2) „Inimióra,“ dela d-nulŭ aut. Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ. 3) »Elemente de zoologiă pentru scólele sec inf.« 4) Elemente de botanică“ 5) »Elemente de mineralogiă« 6) „Compendiu de istoria naturală pentru scólele primare de ambe sexele‘ 7) „Migraţiunea animalelorŭ‘ 8) »Elemente de geologiă“ dela d-lŭ autorŭ Simionŭ C. Mihălescu, prof. de sciinţele naturale la liceu în Craiova prin Tipo-litografia Samitca în Craiova. 9) »Despre necesitatea promovării şi protecţiunei meseriilorŭ între Românĭ de Baiulescu« dela Asociaţiunea transilvaniei. 10) »Studiu asupra epistolilorŭ lui Cicero« dela d-lŭ autorŭ Basiliu Rocueanu prof. Ploiescĭ.

Din sînulŭ *junimei beiuşane* cu lista d-lui colectante Ioanŭ Costea. stud. octavanŭ, amŭ primitŭ: 11) »Despre legume« 12) „Economia câmpului« dela d-lŭ Ignatŭ Vasiliu, advocatŭ. 13) „A román (oláh) nemzet római eredete« 14) »Ḑiorile Bihorului‘ 15) »Mărgăritare,« dela d-lŭ Georgiu Papp, prof. pub. ord. 16) „Poesii şi prosă« 17) »Acrosticon« 18) »Salutatio d-no Michaeli Pavel‘ dela d-nulŭ Teodorŭ Faşie, advocatŭ. 19) Raportulŭ lui Iancu« dela d-lŭ Teodorŭ Bulcŭ, teologŭ. 20) »Femei celebre“ dela d-lŭ Ioanŭ Papp. 21) „Memorialulŭ de Sibiiu« dela d-lŭ Georgiu Cherecheşiu. 22) „Prisonierii Comanhilorŭ“ dela d-lŭ Simeonŭ Cornea, sextanŭ. 23) „Plutaşiulŭ‘ 24) »La Plevna« 25) »Horaţiu traged.« 26) ,Conspectŭ de statistică« 27) »Descrierea globului terestru t. I« 28) „Indreptarŭ de Teodorŭ Roşiu.« dela d-nulŭ Emanuilŭ Popŭ, sextanŭ. 29) »Horaţiu traged.« dela d-lŭ Ionŭ Domianŭ, octavanŭ 30) ,Două raporturĭ ale legiunilorŭ române« dela d-lŭ Andreiu Bogdanŭ octavanŭ. 31) „Amiculŭ familiei ex 1884 12 Nr.« 32) ,Familia jumĕtate din 1882 şi jumĕtate din 1883«, dela d-lŭ Avramŭ Corcea, secretarŭ. 33) ,Istoria Transilvaniei, de Rusŭ« 34) ,Introducere în economiă« 35) »Numa Pompiliu“ 36) »Biografiile celorŭ mai vestiţĭ Romanĭ şi Romane«. 37) »Mugurĭ,« dela d-lŭ Teodorŭ Roşiu, quintanŭ. 38) »Elemente de istoria naturei şi fisică“ 39) „Elemente de geografie,“ dela d-lŭ Teodorŭ Puiterŭ septimanŭ. 40) »Robinsonŭ după Campe« dela d-lŭ Emiliu Căşolţanŭ, septimanŭ. 41) »Poesii de Vulcanŭ« 42) »Nu-i nimicŭ,« dela d-lŭ Georgiu Papp prof. publ. ord. (A fostŭ unŭ lapsus calami, că aceste două cărţĭ nu s'au amintitŭ mai susŭ, unde figuréză încă odatŭ numele d-lui profes.) 43) »Stéua magilorŭ,« dela d-lŭ Gavrilŭ Cosma. 44) „Imbunătăţirea culturei ţĕranilorŭ, bros. IV.“ 45) „Românii la Plevna de Dr. Alexi“. 46) „Istoria resbelului romano-ruso-turcŭ 1875—78. p. I. ed. II.“ 47) „Poesiile lui Andreiu Murĕşianŭ dela d-lŭ colectante Ioanŭ Costea octavanŭ.

Priméscă marinimoşii d-nĭ donatorĭ şi brava junime beiuşiană pe astă cale cele mai ferbinţĭ şi cordiale a-le nóstre mulţămirĭ pentru sprijinulŭ moralŭ şi materialŭ, ce ni-lŭ dau.

Recomêndămŭ şi de astă dată atenţiunii şi marinimosităţii p. t. publicŭ românŭ sacra causă susceputâ.

In numele comisiunii administratore.

Ioanŭ H. Boteanŭ,
not. bibl. pop.

ULTIME SCIRĬ.

Termenulŭ fixatŭ pentru armistiţiu expirândŭ, şi cu tóte concesiunile făcute de Bulgaria, Serbia, departe de a voi sĕ încheiă o pace onorabilă pentru cele douĕ ţĕrĭ, dându-se la neste demonstraţiunĭ militare de-a lungulŭ graniţei principatului, guvernulŭ bulgarŭ, precum ne-a comunicatŭ telegrama de erĭ din Sofia, a datŭ ordinulŭ de a îndrepta spre Sofia tóte trupele Rumeliei. Prinţulŭ Alexandru se intórce şi elŭ, pentru a merge sĕ ia comanda trupelorŭ la fruntarii.

Se anunţă din Constantinopolŭ ḑiarului „Daily News,“ că Pórta a fostŭ înformata despre concentrarea trupelorŭ austriace ìn Bosnia şi Herţegovina. Austria ar fi dispusă sĕ ocupe Serbia în casulŭ când ar isbucni o insurecţiune contra regelui Milanŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BUDAPESTA, 2 Martie. — Comisiunea militară, a camerei a primitŭ legea pentru glóte, ca basă a desbaterii speciale. Ministrulŭ honvedilorŭ Fejérváry a declaratŭ, că organisarea glótelorŭ, care este condiţionată de situaţiunea militară, nu va pricinuì marĭ cheltuelĭ.

BELGRADŬ, 3 Martie. — Representantulŭ înaltei Pórte a declaratŭ, că Turcia e gata de a şterge din propunerea ei pasagiulŭ privitorŭ la restabilirea relaţiunilorŭ amicabile. Sêrbia a primitŭ acésta şi aşa s'a efectuitŭ identitatea amêndurorŭ propunerĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

monumente celorŭ favoriţĭ, séu furcĭ celorŭ urgisiţĭ; aicĭ se destila aşa ḑicêndŭ disposiţiunea poporului, care disposiţiune apoi cu ocasiunea representaţiunilorŭ din circŭ şi alte asemenea ocasiunĭ se descărca în torente periculóse asupra capetelorŭ guvernului împĕrătescŭ. Şi acéstă disposiţiune era atâtŭ de puternică şi se manifesta cu atâta violenţă, încâtŭ împĕraţii următorĭ lui Augustŭ, carĭ deveniau din ce în ce totŭ mai despoţĭ, ţinéu séma de ea cu mare seriositate, ba chiar mai multŭ decâtŭ de solemnele hotărîrĭ ale »părinţilorŭ adunaţĭ“ (patres conscripti, aşa se numiau senatorii la Romanĭ.) Acésta se întêmpla nu numai în Roma, ci într'o mĕsură mai mică dér destulŭ de bine simţită, şi în celelalte oraşe, mai cu cémă din Italia, carĭ formau centre mai marĭ politice.

Pe lângă modulŭ acesta de publicitate neganată mai esista unŭ felŭ de publicitate sistematică. Acésta servia mai vêrtosŭ spre mulţămirea acelorŭ trebuinţe ale publicului, carĭ trebuinţe în ḑilele nóstre îşĭ află satisfacţiune în partea aceea a ḑiuarelorŭ marĭ moderne, cu titula »*înserate*« séu ,*anunţurĭ*‘ (nemţ. Anzeiger.) Décă se perde vre-unŭ obiectŭ, posesorulŭ îlŭ reclama în publicŭ printr'unŭ erold, va sĕ ḑică strigătorŭ séu vestitorŭ, ceea ce şi la noi (şi de bună sémă şi la alte popórĕ) în ḑiua de astăḑĭ se întêmplă atâtŭ prin sate câtŭ şi prin oraşe, prin sate, décă se pierde vre-unŭ lucru, séu este sĕ se vestéscă ceva, se face acésta la biserică, de regulă după slujba dumneḑeéscă, înaintea bisericei, de unde s'a născutŭ ḑicerea: „*s'a datŭ înaintea bisericei,*“ eră la oraşe la noi Românii se dă de asemenea înaintea bisericii orĭce este de a se împărtăşi poporului, séu se anunţă printr'unŭ herold provĕḑutŭ cu o dobă, pe care o bate din distanţă în distanţă şi apoi cetesce de pe o hârtiă tipărită, séu numai scrisă aceea ce are sĕ vestéscă; — aci în Braşovŭ dobaşulŭ acela cu doba cea hodorogită, care anunţă licitaţiunile etc., nu este alta nimica decâtŭ unŭ felŭ de heroldŭ. — Reclamaţiunea obiectelorŭ perdute se mai fácea la Romanii cei vechĭ şi prin aşa numitele anunţurĭ de albumŭ, arareorĭ însĕ prin espunerea de table de lemnŭ, pe carĭ erau descrise respectivele lucrurĭ, adecă lucrurile perdute. *Albumŭ* e dela cuvêntulŭ albus-albŭ, se numiau nisce table pătrate spoite cu colóre deschisă, une-orĭ chiarŭ albă de totŭ, pe carĭ le pune municipalitatea séu autoritatea oraşului, séu chiarŭ întreprinḑĕtorĭ privaţĭ pe la colţurile caselorŭ şi le închiriau în parte séu cu totulŭ celorŭ interesaţĭ. Cam unŭ felŭ de albumŭ pentru anunţurĭ suntŭ şi tablele bătute pe păreţĭ aicĭ în Braşovŭ, de proprietarulŭ biuroului de informaţiunĭ *Iónŭ Böhm*, carĭ se închidŭ preste nópte.

Un mare numĕrŭ de anunţurĭ de părete de felulŭ acesta ne oferă oraşulŭ *Pompeii*, care în anulŭ 70 după nascerea lui Christosŭ a fostŭ împresuratŭ, séu mai bine ḑisŭ îngropatŭ, şi încă adâncŭ îngropatŭ, la o adêncime de 100—150 de urme de lava Vesuviului şi desgropatŭ în ḑilele nóstre. Acéstă desgropare s'a făcutŭ şi se mai face încă şi în alte locurĭ ale Italiei din apropierea Vesuviului la îndemnulŭ învĕţaţilorŭ, cu spesele statului. In acestŭ oraşŭ s'au aflatŭ şi se mai află încă publicaţiunĭ în favorulŭ unuia séu altui candidatŭ pentru alegere, aşa pentru esemplu aflămŭ între altele unŭ anunţŭ, prin care unŭ anumitŭ *Filipŭ* recomêndă de candidatŭ pentru alegere pe unulŭ *Gaiu Aprasiu Jelise*, şi altulŭ cu numele *Paratŭ* propune pe unulŭ *Pansa*. — Eu cutezŭ a ḑice, că împresurarea oraşelorŭ *Pompeii*, *Herculanulŭ* şi *Stabia* prin lava Vesuviului, — unŭ munte, care varsă focŭ, în partea Italiei despre méḑă-ḑi, nu departe de oraşulŭ Neapolŭ, — a fostŭ pentru noi de mare importanţă din punctŭ de vedere scienţificŭ. Pentru că sub scórţa formată din lavă, adecă vĕrsătura aceea de materii topite, care a eşitŭ din interiorulŭ muntelui pe o gură, ce se numesce craterŭ, s'au păstratŭ obiectele de artă şi de totŭ felulŭ minunatŭ de bine, ceea ce în altŭ chipŭ nu s'ar fi putută păstra în contra distrugerii lungimii timpului, a elementelorŭ şi a furiei barbarilorŭ, carĭ în mai multe rêndurĭ s'au vêrsatŭ potopŭ peste frumósele câmpii şi oraşe ale Italiei. — Dovadă ne este Roma, unde din multele monumente de artă romană-grécă numai columna lui Traianŭ a rĕmasŭ nestinsă de furia barbarilorŭ.

(Va urmă.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 1 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4% . . .	104 55
Rentă de hârtiă 5% . .	95.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	100 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114.80
Bonurĭ rurale ungare . .	104 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75
Bonurĭ rurale transilvane	104 75
Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	124.75
Renta de hărtiă austriacă	85.75
Renta de arg. austr. . .	85.85
Renta de aurŭ austr. . .	113 60
Losurile din 1860 . . .	140 25
Acţiunile băncei austro-ungare	874 —
Act. băncei de creditŭ ung.	303.50
Act. băncei de creditŭ austr.	294.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ . . .	10.01½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.75
Londra 10 Livres sterlinge	126.10

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . .	91—	92—
Renta rom. amort. (5%) . .	95½	96—
» convert. (6%) . .	87½	88¼
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%) . .	102½	102½
» „ „ (5%) .	85½	86½
» » urban (7%) . .	97½	98½
» » » (6%) .	92—	93—
» » » (5%) . .	82½	83½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	15 ½	16—
Bancnote austriace contra aurŭ. .	200.—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Martie st. n. 1886

	Cump.	Vênd.
Bancnote româncescĭ	8.65	8.68
Argint românesc	8.50	8.55
Napoleon-d'orĭ	9.97	10.02
Lire turcescĭ	11.22	11.32
Imperialĭ	10.20	10.30
Galbenĭ	5.90	5.95
Scrisurile fonc. »Albina« . .	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	123.—	124.—
Discontulŭ . . .	7—10 % pe anŭ.	

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ (	—	—	12.50	—
(	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ (	—	—	2.27	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clujiu (	5.56	—	12.59	—
(	6.08	—	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	—	—	4.06
(	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12.59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena (	6.35	—	10.50	—
(	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mező-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Clujiu (	—	—	5.05	6.43	—
(	12.05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	—	—	9.31	—
(	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	—	—	7.14	1.09
(	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ (	—	—	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8 00
Szolnok (	11.02	3.44	11 40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1,35	9.15

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.